

Gierik 85, december 2004

Joris Iven

BRIEF AAN EEN JONGE DICHTER

We moeten schrappen, leven en lezen,
voldoende fruit in huis hebben, zeker
niet gehaast zijn, vrienden bezoeken,
steden verkennen, dorpen vergeten,
niet te benauwd zijn, nauwkeurig zijn,
afspraken noteren, niet noodzakelijk
de trends volgen, niet voortdurend
afscheid nemen, blijven verbeteren,
afval sorteren, diepvriesmaaltijden
vermijden. Het zal niet gemakkelijk zijn.
Niet te veel schrijven, en niet te weinig.

Guido van der Wolk

IN EEN BLOEMENVELD

Hou je van mij?
Ik hou van mij.
Hou je van jou?
Ik hou van mij.

Hou je van ons?
Wij houden van ons.
Houden jullie van ons?
Wij houden van ons.

Houden jullie van mij?
Wij houden van mij.
Houdt mij van mij?
Mij houdt van mij.

Klootviool.
Pornroosje.

ZO SPRAK WILLEM DE ZWERVER

Had ik maar vrienden met een auto.
Had ik maar vrienden.
Had ik maar een auto met vrienden.
Had ik maar een auto.

Had ik maar een auto en een vriendin.
Had ik maar een vriendin.
Had ik maar twee vriendinnen en een auto.
Had ik maar een vriendin.

Bezat ik een stukje van de zon,
Dan zou ik stinkend rijk zijn,
dan zou alles van mij zijn,
dan zou liegen een kunst zijn.

Dan zou ik zwijgen.

SUIKERSPIN

Puik haar zin, duikt er in liefdevol,
klieft het bol, ziet de mol onderhuids
donderbruid, onder luid geschreeuw

van de eeuw kan de leeuw één keer
zomer zijn, zonder lijn, zomer dein
golveloos. Zij verkiest, dol vermoos,

vingerknip, blonde stip te zeggen.
En zij hoeft bij toeval blinde flop
te zeggen. Vingerknip, blinde stip.

Hilde Pinnoo

DE DODEN

De doden zijn in mijn schoot
opgestaan. De donkere fietsenmaker,
de blonde jongen met de geit, de vrouw
die kromgroeit naar haar stok. Ergens
in mijn bloed wachten ogen
van obsidiaan, huid die glanst
als olijven en smeekt naar de zon.

Als ik een kerkhof zie, herken ik
mezelf. Ik loop tussen graven, veeg
het stof van hun namen, groene lijnen
in arduin. Hou ons niet
tegen, schreeuwen ze. Maak ons falen
ongedaan. Giet buigzaam kalk
in onze botten. Bekleed ze met nieuw
en trillend vlees. Geef lucht aan onze stem.
Druk ons krijsend tegen je
gezwollen borst.

Ik maak mijn oren
doof, wil de grijnslach
van de jaren niet zien. De hond rukt
aan zijn leiband, neemt me mee
naar de straat, naar het huis
met de lege kamers.

Er bestaat niet
zoiets als een vrouw zonder schoot.

VREEMDEN

Weinig is overgegaan van haar op mij,
we konden vreemden zijn. Er zijn
de kleine sporen – de klank van een stem,
een blos op een wang, maar haar bloed
heeft te lang getwijfeld, slechts druppelsgewijs
zijn weg gevonden naar mijn hoofd en longen,
mijn onvolgroeide spieren.

Toen kwamen de jaren, de groeiende
afstand. Haar angst en mijn pijn
niet meer aan elkaar gelijk.
Het huis waarin we woonden had andere
deuren voor haar dan voor mij. We
hielden ze gesloten en achter onze
ogen trilde de schaamte.

Ik kijk naar haar zonder haar
te herkennen. We konden vreemden zijn
maar we zijn het niet. Er zijn
de kleine sporen, de gesloten deuren.
Het weinige zal niet overgaan.

DIT LAND

Overal heb ik geprobeerd je kwijt te raken,
achter iedere boom, iedere rondavel
in dit land, in rotsspleten en verlaten
termietenheuvels. Op vlakten
met de kleur van tabak heb ik je naam
begraven, de nagalm van je stem. Toen
kwamen de rovers, de hyena
en de jakhals. Zij groeven je
geur weer op en legden hem
's nachts aan mijn voeten. En nu
de wind opsteekt hoor ik
het ritselen van je lakens, het krassen
van vingernagels over je baard
van één dag. Ik voel de waterval
spetteren als regen
op je verre huid.

Met gesloten ogen, dichte oren, ingehouden
adem, ben ik door het land gegaan.
Maar de koorts in mijn botten
Raak ik ook hier niet kwijt.

DE BERG

De berg heeft me geroepen, met zijn stem
van wolken en stille steen. Hij wacht. Sinds de tijd
van de bosjesman heeft hij gewacht, tot ik
zou komen, met mijn blanke huid, mijn zwartye
dromen. Hij heeft zich niet bewogen. Alleen
de frons in zijn voorhoofd is dieper geworden,
zijn ribben liggen gekneusd onder het zand.

De berg heeft me geroepen. Ik heb hem
gehoord, temidden van krijsende kraaien
en zingend gras. Ik heb de dagen getels, tot
de ochtend van deze laatste dag. Vandaag zal ik
hem in mijn armen nemen, zijn mistige adem
drinken en wonen in zijn oksel. Keer op keer zal ik
hem beklimmen, tot zijn flanken druipen.

Jij hebt me nooit geroepen, je hebt niet
gewacht. Ik zocht je tussen wolken
en stenen maar nooit leken ze
op jou. Ik ben van je stilte weggegaan. Ik
heb mijn dagen geteld, jouw
nachten. Tot ik hier kwam, in dit land.
In dit land roepen zelfs de bergen.

Reine De Pelseneer

Tussen ruis en razen

HAPERING

De ochtend aarzelt aan mijn lakens.
Laat hij de luiken dicht of licht hij mij
wat bij? Twijfelend zet ik een stap
en ruim het duister weg.

Ik neem een ander ritme
waar, wanneer ik leunend aan het raam
de straten kruis. Maar tussen ruis
en razen in ga ik op zoek

naar wat mij lokt: een stem
die tasten blijft, een hand
die stokt.

PASSANT

Er loopt een jongen langs mij heen.
(Traag maar vederlicht, alsof
de stad een tuin is waarin hij mooi
weer speelt en de vogels zingen

naar zijn mond: *oh, oh, I wanna
be with you, I wanna be with you
that's what I wanna do*, waardoor
ik duizelend kleur

ontleen aan rozen, tot hij zoet
de geur van lipstick proeft, en zucht.)
De lucht broeit hallucinogeen.

ZWOEL

Kalm en rozig hoor ik
of het gras groeit, zinderend
in deze tuin, in zoelte en in licht
dat zwelt als fruit en valt

op alle paden. Waar hij loopt
worden de vruchten rood
en barsten bloemen uit in zaad.
Hij gaat op lichte voet

voorbij, maar in de hitte
bonst het bloed nog urenlang.
Hij maakt mijn trage handen klam.

GLOED

Als een hand op water slaat de hitte
neer op het terras. Mijn mond raakt een glas
waaraan ik almaar nippen wil, kijkend
naar de jongen die het zonlicht zoent.

Terwijl ik traag de lippen sluit, hoor ik hem
denken aan elk woord dat zweet
doet parelen lngsheen de wanden
vabn zijn hoofd. Hij lacht

want de lucht kleurt als lazuur
maar ik weet beter dan wat warmte
mij vertelt. De zomer is van korte duur.

STAMELTAAL

*I'd blame all the things I feel but can't quite place
Perhaps they're written on my face
Someone took the words away
(Elvis Costello)*

I.

Het is weinig wat ik vatten kan
in taal. De mond gesloten
denk ik routes uit en laat
een web ontstaan. Drasland
doler, drift: een vreemde stem

gaat met die woorden aan de haal
en spreekt volmondig in mijn naam.

II.

Zomer woelt doorheen mijn lijf
en ik wil buiten zinnen
woorden roepen of een naam
die als een lichtvlek op de lippen
ligt. Maar het hoofd dwingt

alle letters naar mijn hand
die tast en schraapt, verkramppt.

III.

Geen stroom die razendsnel een mond
zoekt, maar een stem wil ik
die sijpelt en geleidelijk doordrenkt
die als een want van ezelshuid
de oren streelt en hapert

tot ze zwijgt. Het blijft een stem
die ik nooit ten volle ken.

ZONNEBLIND

I.

De hemel blaakt van ijver.
Het licht dat door de blinden kruipt
valt tergend op

mijn voet. Schaduw streept de vloer
tot ik verstoord de jaloezieën sluit.
De dag duurt donker voort. Ik zink.

Mijn zon is zoek.

II.

Fel licht en zij. Hij diept vaardig
haar begeerte uit en vaart met haar
te goed om nieuwe havens te bezeilen.

De boot gemist, mijn kans
gestrand. Ik vang slib en slik
nu water dat mijn lippen tipt.

Mijn zoen is zout.

III.

Aan de overkant verliest hij zich
in welig gras dat haar
verleidend lichaam draagt.

Ik zwem met zware voeten
tot de oever daagt en tegenlicht
mij slinks de ogen luikt.

Mijn bloed is groen.

VOOR DE VAL

'Vlieg tussen zee en zon.'
(Ovidius, *Matamorphosen*.)

I.

Geen muur die mij nog nietig maakt
ik wiek naar wat mij wenkt: lucht
die blinkt en mij steeds lichter tilt.
Hoogte maakt mijn vlerken vlug
en toont het overmaatse ruim.
Ben ik een pluim, een vogel boven wind

of toch een espenblad dat trilt.

II.

Er ligt een zee van wolken voor mij uit
een droom van water. Ik kijk neer
en zwaai naar wie ik achterlaat:
de man die nauwgezet mijn vlucht ontwierp.
Ik klim, voel meer dan ooit

de duizel in het hoofd en gloeiend licht
dat op mijn wassen wervels drukt.

III.

Soms komt het feest van alle kanten:
flitsend licht, een wervelwind
een vaart die niet kan stuiten
valt. Maar vaak houdt schaduw in
mijn kleinste hoeken huis, trekt

alle ruimte rond mij dicht. Ik blijf
het kind dat in een doolhof kruipt.

Annette van den Bosch

SCHEUR IN DE TIJD

lees deuren van glas
kozijnen van staal
neem dat wat ons scheidt

en daarbij het gras
- van dat groene –
waar jij niet van houdt

tel daarbij de jaren
het huis en de tuin
de kinderen, het loerende

daarnaast de rivier
als de honger die knaagt
aan de ribben van tijd

in het bloed dat niet stolt,
omdat wij niet meer horen
dit alles tezamen

op de dag die niet leefde
toen het verlangen verdween
en het kalf werd geboren.

DE VROUW ONTVOUWT HAAR GEDAANTE

zoals de steen de vijver toeriep
nietv te lachen bracht zij
zwermen vogels tot bedaren

ze beweegt vde zon tot dalen
spreekt tot de heuvels en het licht
waaruit zij voortkomt dooft

als zij zich afwendt
springt instinctmatig
vleugels spreidt

ze trekt de kleuren uit de regenboog
haar uitgeslagen vleugels scheuren,
repen kleven grillig aan de wand

als de vijver klaterend om de rotsen
lacht, het water stijgt tot aan de vogels:
het wijdverbreide misverstand beklijft

LICHTKUSSENS

ik schrijf-blijf bij jou
het meest mezelf murmelt
zij die over kriebelbeentjes
spreken mocht en schrikken
van het onweer door het open raam
in mijn manke hart

o moedertje, wat ben je wit

als er sneeuw ligt
als het vriest
als de schaatsen uit het vet

dan slaak ik
moedertje blijf bij me
pleeg verzet met al je paarden

ik spreek-hou van jou
vanzelf het meest, brabbel
met me over je allerliefste
knuffelbeest of juf op school
of wat je wil, knijp me, sla me
maar ga niet

met de bliksem uit het raam

herken me even nog als jij
en schrijf en hou
en blijf en spreek

en hort!
voorbij de maan

WIJD IS DE WERELD IN DE BROEKZAK

de wijde wereld wenkt
ik kan de lokroep niet weerstaan

er rinkelen woorden aan de overkant
die ik bevrijden wil, droog
wrijven met wit zand en poetsen
met mijn doek vol levend materiaal
wacht maar: ik kom, ik kom er aan

een communicerend tribunaal zal zien
waartoe dit leidt of ik verkroppen kan
wat niemand spijt
behalve mij, het waterhoofd te vormen
van een bende ongeordend alfabet

waarvoor ik ga: de paal is breed
de zaal (waarin ik sta) is rond
zijn zetten alles op de grond in volle kopjes
zelfbehoud, het lijkt een ongeschreven wet
die zich ontkleedt voor mijn gerief

‘een hufter van de allerergste soort
wordt zelden door een lotgenoot vermoord’,
zegt hij met wie ik troostend eet
en schenkt mij bij, het bruist alom
wacht maar: ik kom, ik kom

Frédéric Leroy

De kat van Schrödinger

AQUAREL
(Scheppingsmythe)

Elk begin is heilig zwanger – ook
wanneer je ingetogen door de stilte
met geknetter van insectenvleugels
je bloes losknoopt en zonlicht vallen laat
als fijne regen op je bange schouders.

Ik echter – lieve Danaë – ben bevangen
in de diepte ban je navel (doodspelonk
waarin gorgonen lonken, mijn galjoenen
krakend stranden – in een duivelsnest
van beendermeel en afgehakte handen
een enig kosmisch ei te broeden ligt).

Verruykt glijden je vingers door je haren
als gulzige zilvertisjes door het water,
die zwarte krullen van je, een waterval
die je losgooit, eensklaps maar verwacht
als donder op een zwarte zomeravond.

ONTBIJTINTIMITEITEN
(Ochtendfruit)

Met een frambozenmondje nip je van
een kopje groene thee, tevreden wip
je zachtjes op het topje van je stoel,
had je niet liever wat gebleven, ik
bedoel, wij tweeën in het beddengoed?

Jij likt de honing, ik de ochtendgloed
die in je lange haren speelt – mijn hand
strijkt doorheen de restjes slaap die daar
nog stiekem kleven: clandestiene sterren.

Maar wat? Zoveel aandacjht doet je blozen,
dus gooi ik maar wat vrolijk ochtendfruit:
een fraaie donkerrode kersenregen,
een appel en een drietal abrikozen.

REQUIEM

Voor Pascal Rambault († 2004)

2004: wat een onwaardig jaar
om te sterven – op een mooie
dag nog wel, een dag van zon en vogels,
die 26 mei van verwrongen staal
en definitieve krassen in de lentelucht.

Ergens weeft een vrouw een kleding van glas.

Maar wat als ze gelijk zouden hebben,
die warhoofden uit Princeton en Cambridge
die ruiken naar stijfheid en kattenpis
en krijtsporen trekken in de schaduw
van zijne hoogheid dr; Hugh Everett III:
kettingrokkende paus in een Cadillac (met koehorens),
geniaal en gespecialiseerd in het optimaliseren
van functies en het dodental
tijdens hypothetische kernaanvallen?

De kat van
Schrödinger is dood, zegt men,
En ze leeft
(hij leeft).

Je keert gewoon naar huis terug, optimist,
naar hen die van je houden, naar ons:
je gaat de keuken binnen en eet
een aardbei
(je eet een aardbei en stikt en sterft en herrijst
en begint met nogal wat zelfvertrouwen een geheel nieuwe religie).

Ook dr. Hugh Everett III stierf
in 1982
als multimiljardair en aan een hartaanval
en toch ook niet.

Paul Janssen

AAN TAFEL!

Nu moet ik roeren in de hete chocola
van mijn debuut
en krijg de peren voorgeschoteld
die ik net nog stond te bakken.
En men kijkt toe
hoe ik mijn neus
nog dieper
in de rozijnen steek.
Onwennig, het bestekgerinkel
van menig omstander, dart geklap
op mijn schouder.
Het zilver blinkt zo hard,
mijn pluim groeit zo vet aan,
dat ik schrik

was dit wel

haute cuisine?

INSTRUCTIES VOOR EEN OBER

Het diagonaal serveren van armagnac
valt niet te leren,
noch het rechtzetten
van een zelfgetimmerd tafeltje
bij windkracht negen.
Hang niet naar de rokken van de wind,
de plooiën ervan verwoeien
met de beste benen
van het terras.
Maar improviseer
een innerlijke sfeer van voortvarendheid,
het luchtigste feit voortvluchtigheid,
de meest verdwenen tango

begin bij de ziel.

OMSTRENGELING

Soms sliep hij in haar innerlijk park,
in de lichte bevangenheid
van haar rozen

haar rozen?
haar dierbaar uitstallen van haar benen,
haar dierbaarder slapen
wanneer zij zich binnengedrongen wist

het bewijs, ergens,
van zijn zachtheid?

Reinout Verbeke

OPEN DEUR

op asopos' begrafenis

dichter is: destructeur
van huizige zinnen van prefab woorden
(met dak deur en raam).
poëtisch woord is een en al
bouwval, poreus.
gooi dus bij elk woord
de deur (die al op losse schroeven stond) open, stamp de ramen
stuk, maak een kraakpand van elke regel, pers uit elk vers
een stoel en dek de tafel voor wie nog niet is
meegeteld.

asopos, koning der waterlopers. koning af.
(...kill him! breek hem!', scandeert men in de straten).
dit taalwater is geen spiegel van hem
die zijn gezicht heeft verbrand, maar van jouw
eigen mooi-grillig lichaam.
vanaf hier: opendeurdag, weres welkom, water.
wees gegroet, lezer, wees gerust, asopos is monddood.
zelfmoord. woord zelf (weeskind) schreeuwt:

neem mij bij de hand. keer mij om.
en om.
en om

DE VAL VAN IKAROS

vader fladdert angstig veertjes van zoon achterna.
volgt zijn spoor dat zienderogen vervliegt.

(het verhaal zoals het ging:
vader vloog ganzenveren achterna.
geslepen zijn ze en kerven lucht ballpointblauw.
vader raakte in vervoering werd bevangen trapte
op zijn adem.
van oceaanwater liep even later zijn mond
over. het gaf een hoogsteigen gegorgel!

ikaros hees zich toen proestend uit het taalbad.
maakte zich
uit de voeten wreef zijn gladde torso droog)

schijnval

ikaros is een kunstspringer
zijn val
een
salto
(met
dubbele
schroef)

Nine point fout, nine point six, nine point eight...

MAZEN

een nachtvisser wil maan

hij weet
geen visnaam meer te noemen
geen graat hangt nog aan de nacht:
was gevulde netten, was volle zee

hij vergat
dat water niet te vissen viel
of de bries die
 ((de stuurloze sloep
 en de dolende visser))
grijpt, traag achter de einde jaagt

een man vangt maandag
maar
op de golven ligt nog rillend
haar schijnsel

SIRENEN

zijn schip sneed golven
en wist van het nabije einde niet

de was van daidalos doofde zijn makkers
terwijl luid sprak zijn vlammenmond
van meisjesgezichten
veren en vogelpoten
van liefde
droom en dood

zij hadden niet verwacht:
een weerwoord een spiegelbeeld
een waterval die de strijd
met tijd
zienderogen wint

en sneden hun hoogste treurlied aan

en zie: zij zogen zijn schip tot tegen de rotsen
en zie: zij zogen zijn vlees en bloed

tot enkel restte: letters en herinnering
die zij moesten laten
varen

ODYSSEUS

thuis.

wat hij voordien niet deed:
als zee trekt hij
zijn woorden
terug.

hij stilt vragen
met zijn hand
waarop het zand van te veel
stranden zich had vastgebeten.

nog een keer
spant hij geduld op
een boogscheut van het doel.

wit was de kleur
van haar kleding, als de huid
die hij uit zijn baard
schoor.

WATERLOPER

rood kleurt de rivier achter mij
ik ben zwaar
maar voeten tasten vederlicht af
de wegh naar de bron.

bij een bocht vind ik rust op een rots.
langs mijn linkerbeen snijdt wat voorbijglijdt
en zich verder in de verte kronkelt.
geen wier zal hier vertellen wat de bocht
verbergt: (verdrinkingsdood? roeiboot? een vrouw
als een dam?)

wenkbrauwen wegen op mijn oogleden.
rood is de rivier achter mij.
bron blijkt monding.

ik sluit mijn gezwollen symboolzoekers
terwijl aan mijn mond
het druppen begint

Sander Serverius

Het kleine mineraal

1

De betekenis van taal is ergernis
En het gebied van macht zal zegevieren
Op het gesprek van de zonderling

In afzondering en oerwoud
Minderheid zal opgaan in meerderheid
En meerderheid zal splitsen in mineur

Het kleine mineraal van eigenheid
Zal uitzwermen en de misdaad op het woord
Zal klaarheid scheppen en de wolken

Zullen letters vormen die het universum sieren

2

Het falen van woorden na de oogst
Van zon en maan en gerst en appels en peren
Het drama van de cuvée poétique

Het ooft van het ongemakkelijke vers
Aan de varkens voederen en die ene parel
Precieus in oogverblinding ontwaren

En dan opgesmukt en getogen met rust
En opgeruimd staat netjes in hand en hart
De pen weer aan het tafelblad toevertrouwen

En kijken naar de vlucht van ooievaars

3

Mijn kamer, heelal van mijn kleine denken
En verwarmend hart, mijn trouwe ruimte,
Mijn torenhoog kraaiennest in ruwe wind

Bewoond door gladde angst en twijfel
Over bestaan, galmei en gal tegelijk
Muren die wijken of wankelen

Mijn kamer, die mijn woord en klank
En schrijven herbergt, die mijn roepen
Smooit, die ik met dank en lokroep behang

Mijn kamer die mij vreest als ik schrijf

4

Nu weet ik waarom Azteken, Egyptenaren,
Grieken en eskimo's naar tekens hunkerden,
Waaromv gilden en gezellen een kathedraal

Aan de drempel een geheim oplegden:
Omdat elk geheim een aandacht verdient
En elke aandacht een geheim koestert,

Omdat de stem van verschrikking
Zich buigt en het verheffen van klanken
Lichtboog, mensenhart en heugenis verwacht,

Omdat een verzenboek getuigenis en mergpijp is.

Jeroen Zwaap

EEN FOTO

men ving de tijd
als een beest uit Afrika.
Maakte het slaafs.
Een dressuuraapje,
bijna te menselijk voor woorden.

Men liet het voor zich
zingen en dansen iedere morgen
tijdens het ontbijt.

En elke ochtend weer
danste en zong en bloedde de tijd
als een beest uit Afrika,
voor jou en jou alleen.

Dan lach je weemoedig om je aapje,
het volmaakte meesterschap van een kampbeul.

+

*O tijd,
slaafse aap van de lektrische behoudzucht der mensen.
Dans! Zing! Speel je viool tot bloedens!
Ruik ondfer mijn oksels het koude angstzweet
eens zul je mij vinden en verslinden
als een beest in Afrika.*

Maar niet vandaag, niet vandaag.

WAKE

Voortdurend licht struikelt je huis binnen,
luistert aan alle deuren, mengt zich opgewekt
met oude wonden, neemt een lik
van het gebak voor de gasten.

Het praat luidruchtig waar eenieder
op zijn hopen is. Het groeit in huis
als een boom vol kwetterende vogels.

Tuchtigt de lome kat op de vensterbank,
speelt buiten de gekwetste hond
raakt dicht aan de bloemen in je tuin.

Later zal het licht zich verbergen in vette bomen
als hutjes van zacht stralend goud.
Je roept het naar beneden, waar het zich
Slaperig nestelt in je oog, klein als een spin.

Dit licht, het begijpt niets van mensen als u en ik.
Vertel het misschien een verhaaltje voor het slapen gaat.
Een verhaaltje van mensen als u en ik.

Maak je geen zorgen,
morgen zal het weer jengelend naast je bed staan.